

IGRAJMO SE KAMIŠIBAJ GLEDALIŠČE - OD IDEJE DO IZVEDBE

Formativnim spremljanjem sem se prvič seznanila na fakulteti. A večinoma le v teoriji. Pred dvema letoma pa je naša šola sprejela izziv, spoznati in v vzgojno-izobraževalni proces vključiti nov model učenja in poučevanja. Vključili smo se namreč v projekt BRIDGE: Glas učenca – Most do učenja. Nisem si predstavljala, da lahko samo v nekaj mesecih popolnoma spremenim svoj pogled in metodično-didaktični način učenja in poučevanja. A sem ga. Z željo po spremembi lastne pedagoške prakse in osmišljanju učenja učencev.

Pri vsem tem moram omeniti brezpogojno podporo ravnatelja, ki nam, »formativnim učiteljicam«, omogoča stalno strokovno izpopolnjevanje na področju formativnega spremljanja, finančno podporo pri nabavi književnega gradiva na tem področju in vedno sliši naš glas.

Posamezna orodja in korake formativnega spremljanja sem spoznavala in vključevala v vzgojno-izobraževalni proces postopoma. Vsak dan sem uporabila vsaj eno orodje, frontalno poučevanje pa so zamenjale druge oblike učenja. Začela sem uporabljati paličke z imeni, semaforje za preverjanje znanja, vhodne in izhodne kartice, različne metode sodelovalnega učenja, vpeljala sem glasbeni portfolio, z učenci sem začela oblikovati namene učenja in kriterije uspešnosti, pri načrtovanju dejavnosti sem izhajala iz idej in želja učencev ... Ugotovila sem, da so orodja in koraki formativnega spremljanja izvrstna podpora za spremljanje učenčevega znanja in napredka.

Po približno letu dni sem vsa znanja in izkušnje, ki sem jih pridobila skozi izobraževanja in lastno delo, speljala v celoto. Tako sem začela posamezne predmetne sklope obravnavati po vseh korakih formativnega spremljanja. Od aktiviranja in ugotavljanja predznanja do sooblikovanja namenov učenja, načrtovanja strategij dela, načrtovanja kriterijev uspešnosti, zbiranja dokazov, samovrednotenja in vrstniškega vrednotenja. Ko je tudi to nekako postalo »spontani« način mojega poučevanja in učenja, sem se soočila z novim izzivom.

Horizontalno sem zajela vsebine in cilje treh predmetnih področij – slovenščine, glasbene in likovne umetnosti – v večji sklop, obravnavan po korakih in načelih formativnega spremljanja, s skupno končno bogato nalogo oz. izzivom meseca. Zavedam se namreč, da je eden ključnih izzivov sodobnega učitelja učence motivirati k spoznanju o smiselnosti in uporabnosti znanja in učenja. To pa je možno le

s povezovanjem različnih vsebin in predmetnih področij. Pri oblikovanju projektne dela sem izhajala iz učnih načrtov (in iz tega izpeljanih namenov učenja in kriterijev uspešnosti), strokovne literature in razvojne stopnje učencev. Dejavnosti sem načrtovala tako, da so pri učencih spodbudile miselne procese, ki so vodili k novim spoznanjem in uporabi usvojenega znanja v novih situacijah.

SLOVENŠČINA

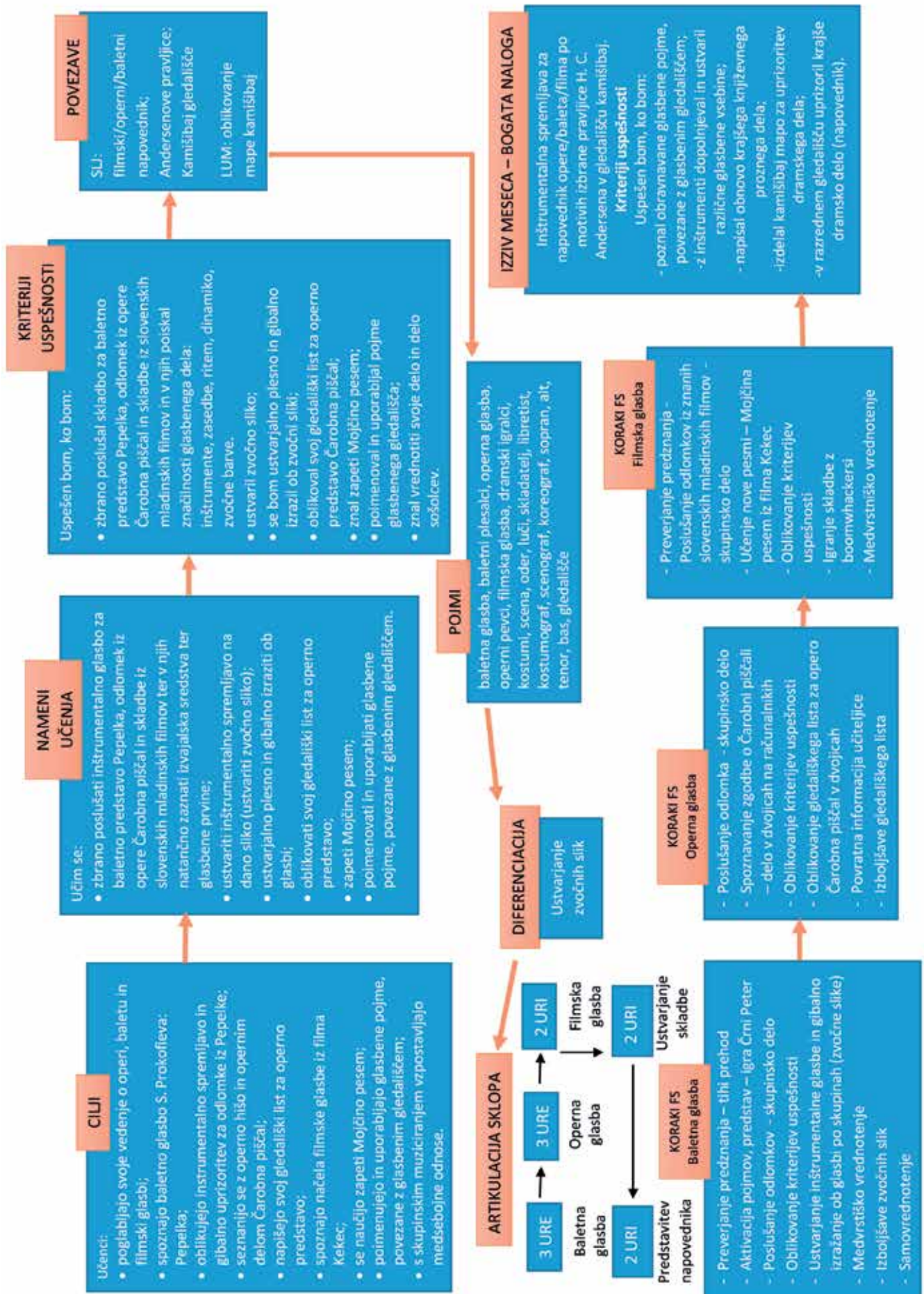
Učni sklop pri SLJ je zajemal skupinsko spoznavanje Andersenovih pravljic ter tvorjenje pisne obnove književnega besedila po načelih formativnega spremljanja. Predznan-

NAČRT SKUPINSKEGA PROJEKTNEGA DELA

- ✓ IZVEDBA SLJ
- ✓ ČRNI SKRIBI: *Ima, koga, spelas, ljpa*
- ✓ GLEDALIŠČE: *Elmore, pravljice, Nala, maršha, deklia*
- ✓ KOLIKOVN VREDNENJE IN OBRVAVANJE

NALOGE	KDAJ	KDO	KJE	OPRAVLJENJE
Pisno branje.	Četrty tedon	Ški člani	Na tleh	Spela re
Drugo branje pravljic.	Drugi tedon	Ški člani	Na tleh	DA
Razlaganje razpisnih besed.	Drugi tedon	nihic	na mizo	NE
Prepise, na pravi obnove, ody na npr.	Drugi tedon	Ški člani	na mizo	DA
Poprava načrta glede na PI učiteljice.	Drugi tedon	Ški člani	na mizo	DA
Pisanje obnove s pomočjo ključnih podatkov.	Četrty tedon	Ški člani	na tleh	DA
Pisna povzeta informacija učiteljice	Četrty tedon	učiteljica	na tleh	DA
Poravnana tiskana obnove.	Četrty tedon	Ški člani	na mizo	DA
Ustna povzeta informacija	Četrty tedon	učiteljica	na mizo	DA
Samovrednotenje skupine	Drugi tedon	Ški člani	na mizo	DA

► SLIKA 1: Načrt skupinskega dela in kontrolna lista učencev

► SLIKA 2: Načrt učnega sklopa pri glasbeni umetnosti: Glasbeno gledališče – spoznavanje baletne, operne in filmske glasbe

je sem pri učencih preverjala z dejavnostjo, imenovano sestavljanje. V razredu so se morali poiskati trije učenci, ki so imeli drugačne dele besedila. Ko so se našli, je moral vsak član skupine ustno obnoviti svoj del. Skupaj so nato posamezne dele besedila razvrstili v pravilnem zaporedju in sestavili celotno obnovo. Sledil je pogovor o prebranem besedilu s pomočjo učiteljskih vprašanj in o namenih učenja v naslednjih učnih urah. Na podlagi predstavljenih namenov učenja smo skupaj z učenci nato oblikovali kriterije uspešnosti. Seznam kriterijev smo obesili na vidno mesto v razredu, kasneje pa so bili uporabljeni v orodjih za samovrednotenje in vrstniško vrednotenje.

Po oblikovanju kriterijev uspešnosti so se učenci sami razvrstili v skupine in si izbrali eno izmed Andersenovih pravljic. Vsaka skupina je izdelala načrt skupinskega dela, ki je bil med učnim procesom nato tudi njihova kontrolna lista (Slika 1).

Sledilo je večkratno prebiranje pravljic, pri čemer je moral vsak član skupine glasno in doživeto brati pravljico preostalim članom skupine. Po razlagi manj znanih in neznanih besed s pomočjo spletnih slovarjev so se učenci pripravili na pisanje obnove. Odgovorili so na ključna vprašanja o besedilu in oblikovali shemo oziroma miselni vzorec. Jaz sem nato skupinam podala pisno povratno informacijo, oni pa so načrt glede na komentarje popravili oziroma izboljšali. Sledilo je oblikovanje pisne obnove s pomočjo ključnih podatkov in predhodno oblikovanih kriterijev uspešnosti. Eden izmed članov skupine je z zapisom obnove začel, vsak naslednji član pa je prispeval nadaljevalno poved. Tudi tokrat sem izdelke pregledala in ovrednotila jaz, učenci pa so svoje obnove glede na moje komentarje nato dopolnili in popravili. Zaključni korak je bila moja ustna povratna informacija v zvezi s končnim izdelkom skupin, ki so ji sledili zadnji popravki. Učenci so na koncu tudi sami ovrednotili lastno delo in delo članov svoje skupine.

GLASBENA UMETNOST

Pri glasbeni umetnosti so učenci spoznali temelje glasbenega gledališča. Slika 2 prikazuje načrt za celotni sklop, po katerem so učenci spoznavali prvine baletne, operne in filmske glasbe. Vse enote učnega sklopa so bile obravnavane po korakih formativnega spremljanja. Ključnega pomena v sklopu so bili glasbeni pojmi, povezani z glasbenim gledališčem, saj so jih morali učenci kasneje vključiti v izziv meseca.

LIKOVNA UMETNOST

Pri urah likovne umetnosti so učenci izdelali kamišibaj mapo, ki se je navezovala na izbrano Andersenovo pravljico. To je zanimiva dramska tehnika pripovedovanja zgodb ob slikah s pomočjo majhnega lesenega odra, ki mu pravimo kamišibaj. Prva dejavnost je bila namenjena preverjanju predznanja učencev. Med prebiranjem učiteljske zgodbe na kamišibaj odru so bile nekatere slike neustrezne, saj se likovno in motivno niso ujemale z zgodbo. Učenci so ugotavljali, katere slike niso del zgodbe, in v parih razpravljali o tem, zakaj slike niso primerne in kako bi jih izboljšali. Sledil je pogovor o namenih učenja, na podlagi katerih smo nato skupaj z učenci oblikovali kriterije uspešnosti in njihov seznam obesili v razrednem FS-kotičku.

Posamezne prizore kamišibaj gledališča so skupine izbrale in naslikale s pomočjo pisnih obnov, ki so bile oblikovane pri urah slovenščine. Člani so si delo razdelili tako, da je vsak učenec naslikal izbrane dele obnove. Pred začetkom so izdelali načrt skupinskega dela s kontrolno listo.

Sledilo je slikanje posameznih prizorov s tehniko akvarel barv in črnega flomastra. Izdelke sem pregledala in podala pisno povratno informacijo glede na predhodno oblikovane kriterije. Učenci so na podlagi mojih komentarjev svoje izdelke še dopolnili in izboljšali. Na koncu so lastne izdelke in delo svoje skupine tudi ovrednotili.

IZZIV MESECA

Kurikularne povezave praviloma načrtujemo zaradi njihove dodane vrednosti, avtentičnih dosežkov oziroma rezultatov, ki jih brez njih ne bi mogli doseči. Tovrstni dosežki pogosto spominjajo na realne življenjske problemske situacije in vključujejo vrsto različnih miselnih procesov oz. načinov procesiranja obravnavanih vsebin (Rutar Ilc, 2010: 115). Izziv meseca je zajemal prav vse to. Končni rezultat medpredmetnega projektnega dela je bil namreč napovednik za filmsko, baletno ali operno predstavo izbrane Andersenove pravljice v gledališču kamišibaj.

► SLIKA 3: Izziv meseca

Učenci so tako pri slovenščini oblikovali napovednik po vnaprej določenih kriterijih uspešnosti, ki je vključeval tudi kratko obnovo Andersenove pravljice, pri likovni umetnosti so oblikovali kamišibaj prosojnice, pri glasbeni umetnosti pa ustvarili kratko glasbeno delo, napovedniku dodali zvočne efekte in vanj umestili tudi ustrezne glasbene pojme, povezane z izbranim gledališkim delom – baletno, operno ali filmsko predstavo. Z bogato nalogo so tako zaobjeli znanje in veščine, ki so jih usvojili skozi celotni učni proces pri vseh treh predmetnih področjih. Napovednike za predstavo so sami posneli in jih nato med seboj tudi vrednotili (Slika 4).

Glede na komentarje vrstnikov, ki so se nanašali na predhodno oblikovane kriterije uspešnosti (Slika 5), so imele skupine možnost svoje izdelke še izboljšati, popraviti, dopolniti in svoje napovednike še enkrat posneti ter predstaviti pred razredom.

Član zbirke: J.P. VESTNIŠKO VREDNOTENJE

KRITERIJ USPEŠNOSTI	VREDNOTENJE			OPOMBE
	DA	DELNO	NE	
SLUŠ				
NAPovednik vsebuje vse sestavne dele: vvod - razpis - likovi - dialogi - prizorišče, prizoriščno občutje, jezik - opisna zgradba, zaključek - glasbeni rum	✓			Uveljavljene vse dele
Opisna zgradba vsebuje vnos, jezik in zaključek	✓			je bogata
Določanje v okviru vsakega v skladnem zaporedju		✓		Kakovost je ok
Priloge so izbrani glasbeni razpisni, dobri in (priloge) morajo biti zaključni, brez napak		✓		Doživljenjski pripovedovalca

MOJ KOMENTAR:

Se postavlja in pravi, da je bil napovednik zelo zanimiv. Slike so se upodabljale z besedami.

Moja misel, razpisnik in izbrani glasbeni razpisni so pripovedovalca, ki lahko bolj doživljajo govornik. Zbog tega po med pripovedovalcem in likovi, da je tema zelo zanimiva, a ga je presadila. Možno so izbrani Andersenov priredila.

Napovednik prednjači glede k obsegu filma/kalendarni/operne predstave:

😊 😐 😞

► SLIKA 4: Primer medvrstniškega vrednotenja predstavljenega filmskega napovednika po predlogi Andersenove pravljice Palčica

EVALVACIJA UČITELJICE IN UČENCEV PO KONČANEM DELU

Učenci so bili skozi celotno projektno delo aktivni udeleženci učnega procesa. Svoje misli, ideje, stališča in predloge so podajali sproščeno, odprto in neposredno. Ves čas so bili za delo motivirani, saj so vedeli, kaj je njihov končni cilj. Poleg tega so med projektnim delom ves čas prejeli učiteljske in vrstniške pisne in ustne povratne informacije o svojem delu, tako da so svoje naloge lahko sprti dopolnjevali, kar jih je še dodatno spodbujalo k delu. Velikokrat so samovoljno ostali po pouku in izboljševali svoje izdelke, kar kaže na pomembnost povratne informacije v procesu učenja.

Po končanem projektne delu so v samoevalvacijskih listih prav vsi napisali, da jim je bilo tovrstno delo izjemno zabavno, zanimivo, in kar se mi je zdelo bistveno – življenjsko. Zapisali so tudi, da šele zdaj vidijo, koliko truda je treba vložiti v kakovosten izdelek in kako pomembno je medsebojno sodelovanje vseh članov v skupini za uspešno opravljeno nalogo.

Opisani in izpeljani projekt se mi je zdel zelo zahteven, saj učenci tovrstnega načina dela niso povsem vajeni, zato se mi je zdelo pomembno, da za začetek delo poteka po korakih, postopoma in ne holistično. Zdaj, ko so učenci videli potek in način izpeljave medpredmetnega projektnega dela po načelih formativnega spremljanja, bo za nov izziv meseca vsekakor lažji – tako zanje kakor tudi zame –, saj bodo že povsem avtonomni pri izbiri teme, metod in oblik dela, načrtovanju učnega procesa ... Jaz pa bom samo njihova usmerjevalka, pomočnica in spodbudna vodja. To pa je tudi naš končni cilj, tisto, kar si vsi formativni učitelji želimo ...

► SLIKA 5: Kriteriji uspešnosti med učnim procesom projektne dela, ki se nanašajo na cilje in namene učenja v projektne delu.

VIRI IN LITERATURA

Novak, L., Vrščič, V., Nedeljko, N. idr. (2018). Formativno spremljanje na razredni stopnji. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Holcar Brunauer, A., Debenjak, K., Bone, J. idr. (2017). Formativno spremljanje v podporo vsakemu učencu. 2. zvezek. V: Vključujoča šola. Priročnik za učitelje in druge strokovne delavce. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Rutar Ilc, Z. (2010). Medpredmetne in kurikularne povezave v kontekstu učno-ciljnega in povesnega načrtovanja in izvajanja pouka. V: Medpredmetne in kurikularne povezave. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Rutar Ilc, Z. (2010). Ugotavljanje in presojanje dosežkov v kurikularnih povezavah. V: Medpredmetne in kurikularne povezave. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.